

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX Ч. 115. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 21-го травня 1941.

No. 115. Jersey City, N. J., Wednesday, May 21, 1941

VOL. XLIX

ТРИ ЦЕНТИ В З'ЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЮ З'ЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода”: ВЕрген 4-0237. Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОНГРЕС ХОЧЕ 59 НОВИХ КОРАБЛІВ

УПОВАЖНЯЄ ПРЕЗИДЕНТА ДО ЗАКУПУ КОШТОМ 300 МІЛІОНІВ

ВАШИНГТОН. — Палата послів ухвалила одноголосно проект закону, що уповажняє президента закупити негайно 59 нових флотських помічних кораблів коштом трста мільйонів доларів.

Перед голосуванням над цим проектом уряд дав конгресові до розуміння, що цих кораблів треба для підтримки військової флотії вчас війни.

Одинісний конгресмен, що виступав проти цього проекту, був Генріттон Фіш з Нью-Йорку. При голосуванні він заявився за проект.

ПЛАНУЮТЬ ЗМІНУ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНУ

ВАШИНГТОН. — Департамент скарбу запропонував конгресові змінити теперішній закон про надмірні податки з 1940 року, що мав на цілі добути для уряду біліон доларів приходу річно.

Департамент скарбу відкрив у законі якесь недотачі.

НЬЮ-Йоркський ПОСАДНИК МАЄ СТАТИ НА ЧОЛІ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт постановив іменувати нью-йоркського посадника Ля Гвардію начальником нової урядової агенції, котра має називатися Урядом Цивільної Оборони, а котра має зайнятися діяльністю стейтів і місцевостей на оборону краю.

Посадник Ля Гвардія дав до розуміння, що, не дивлячись на це, він думає далі оставати посадником Нью-Йорку.

ПІДПИСАЛИ УГОДУ В ТВЕРДОМУ ВУГІЛЛІ НА ДВА РОКИ

НЬЮ-Йорк. — Власники копалинь твердого вугілля й юнія „Юнайтід Майн Воркерс оф Америка” підписали угоду про збільшення заплати й заплату за пачації. Угода має обов'язувати через два роки.

Угода закінчила одноденний страйк. Переговори в процесі якого вугілля стоїть далі на мертвій точці.

ЗАЛІЗНИЦІ ЮНІЙ ДОМАГАЮТЬСЯ ПІДВИШКИ ЗАПЛАТИ

ШКАГО. — Представники п'ятиох великих юній залізничних робітників постановили зажадати 30-процентої підвишки робітничої заплати.

Залізничні підприємства кажуть, що виконання цього домагання коштувало б їм 168 мільйонів доларів річно.

ТРИСТА ЧУЖИНЦІВ АРЕШТОВАНО ЗА НЕПРАВНИЙ ПОБУТ

НЬЮ-Йорк. — Іміграційний уряд подає, що в рейдах при кінці минулого тижня уряд арештував коло триста чужинців, що не зареєструвалися й перебувають тут безправно.

З того числа 170 осіб сидить тепер на Еліс Айленді.

ВИСИЛАЮТЬ 30 СТЕЙТУ ЗА БЕПРАВНИЙ ПОБІР ДОПОМОГИ

МАМАРОНЕК (НЬЮ-Йорк). — Нью-йоркський стейтовий уряд відправив за стейту Росарія Кірля й його двох синів, котрі прибувши сюди со стейту Огайо, побрали стейтову допомогу, не перебувши ще законом означеного часу.

Іх всаджено на поїзд і відправлено до стейту Огайо.

НАФТОВА КО. МАЄ ВЖИВАТИ ВУГІЛЛЯ ДЛЯ ОГРІВАННЯ

НЬЮ-Йорк. — Нафтове підприємство Соконі-Веком заявляє, що воно рішилося не вживати для огрівання своїх будинків нафти, але вугілля, щоб лишити більше нафти для військового вжитку в Англії.

ПОМІЧНИК ГУВЕРА ЗА ПОСИЛКОЮ ПОЖИВИ ДО БЕЛЬГІЇ

ВАШИНГТОН. — Гилберт Редферн, європейський представник Гувера, заявив при повороті з Європи, що на його думку Німеччина буде кормити бельгійських робітників і тих бельгійців, що симпатизують з нацистами, але без вагання заєдуєть на голодову смерть всіх інших бельгійських чоловіків, жінок і дітей.

Він казав, що Америка мусить посилати поживу для прокормлення Бельгії.

КНИГАРІ МАЮТЬ СТАВАТИ НА СУД ЯК ЧУЖИНЦЬКІ АГЕНТИ

ВАШИНГТОН. — Перед місцевим федеральним судом мала початися цими днями розправа проти двох натуралізованих американських громадян і одного американського уродженця, обвинувачених за те, що вони були агентами чужого (советського) уряду, але не записалися як такі в департаменті стейту. Обвинувачені провадили в Нью-Йорку книгарню, в котрій продавали советські книжки й газети.

Розправу відложено на три тижні.

ЦВЕК ЗАСУДЖЕННЯ ЯК УБИВНИК

НЬЮ-Йорк. — Лава присяжних судів признала 24-літнього волокиту Джорджа Йосифа Цвека винуватим убивства пані Катерини Панап, учительки грецької недільної школи, а суддя засудив його на кару смерті.

КНЯЗЬ І ЖЕБРАК

НЬЮ-Йорк. — Італійський шляхтич князь Людовіко Пінателлі, котрого недавно засуджено на в'язницю за вимушення, подав до суду просьбу, щоб його дали вважати за бідного, який не має звідки платити коштів процесу.

ЗАПОВІДАЮТЬ ВАЖНЕ ПОСУНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА В СВІТОВИХ СПРАВАХ

ВАШИНГТОН. — Тут загально сподіваються, що протягом кількох найближчих днів президент Рузвельт виступить з новим посуненням у міжнародних справах, яке буде мати величеське значіння для цілої західної півкулі.

Таке вражіння виносить газетні й радіові обсерватори з постійних конференцій визначних урядовців у Білому Домі. Заповідають вони, що президент виступить незадовго з відповідним посланням до конгресу. Кажуть, що буде воно відноситися до справ оборони.

ЄПІСКОП ЗА НЕГАЙНЕ ВИПОВІДЖЕННЯ ВІЙНИ

ЛОКПОРТ (Нью-Йорк). — Камерон Девіс, єпископ єпископальної церкви, заявився в своїй промові перед конвенцією дієцезії тої церкви за негайне виповідження війни. Молдав, цього вимагає провідне становище Злучених Держав у світі.

СТУДЕНТИ ВІДКЛИКАЮТЬСЯ ДО ЗАХОДУ

ВІЛІЕМСТАВН (Месечусетс). — Студенти місцевої колегії Вільямса зорганізували почтову пропанду серед мешканців 15 західних стейтів за підтримку політики президента Рузвельта.

Пропанди видимо виходить зо заложення, що чутки про проти-війні настрої в західних стейтах є правдиві.

КАЖЕ, ЩО АМЕРИЦІ ГРОЗИТЬ НЕБЕЗПЕКА НАПАДУ

ГОЧІНСОН (Канзас). — Клод Викард, секретар рільництва, заявив тут у своїй радіовій промові, що „події останніх днів є новим доказом, що нацистичний уряд задумує створити комбінацію держав, яка мала би напасти на Злучені Держави”.

Він додав, що американський народ є готовий відповісти на цей маневр проти-ма-невром.

КАНАДІЙСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ВЕДЕ КАМПАНІЮ В МЕРИЦІ

НЬЮ-Йорк. — Нью-йоркський відділ Фонду Кленового Листа, канадської організації військової допомоги, відкрив у понеділок так званий тиждень рожі, в якому маєтеся продавати рожі на допомогу для британських жертв війни.

НЕМА СЛІДУ, ЩО СТАЛОСЯ З КОРАБЛЕМ „ЗАМЗАМ”

КЕІП ТАВН (Полуднева Африка). — Морські англійські влади донесли, що ще досі невідомо, що сталося з єгипетським кораблем „Замзам”, що спізнився тут більше як місяць. Хоч цей корабель не віз жадної амуніції, однак власті побоюються за долю 202 пасажирів, між якими було багато дітей. На „Замзам” було рівнож 138 американських горожан, а між ними 24 охотників, які зголосилися до шоферування англійських військових амбулянтів. Є дві правдоподібності щодо таємничого зникнення „Замзаму” — або його затопили німецькі кораблі, а пасажирів забрали, або його задержали війні кораблі разом з пасажирами та обслугою.

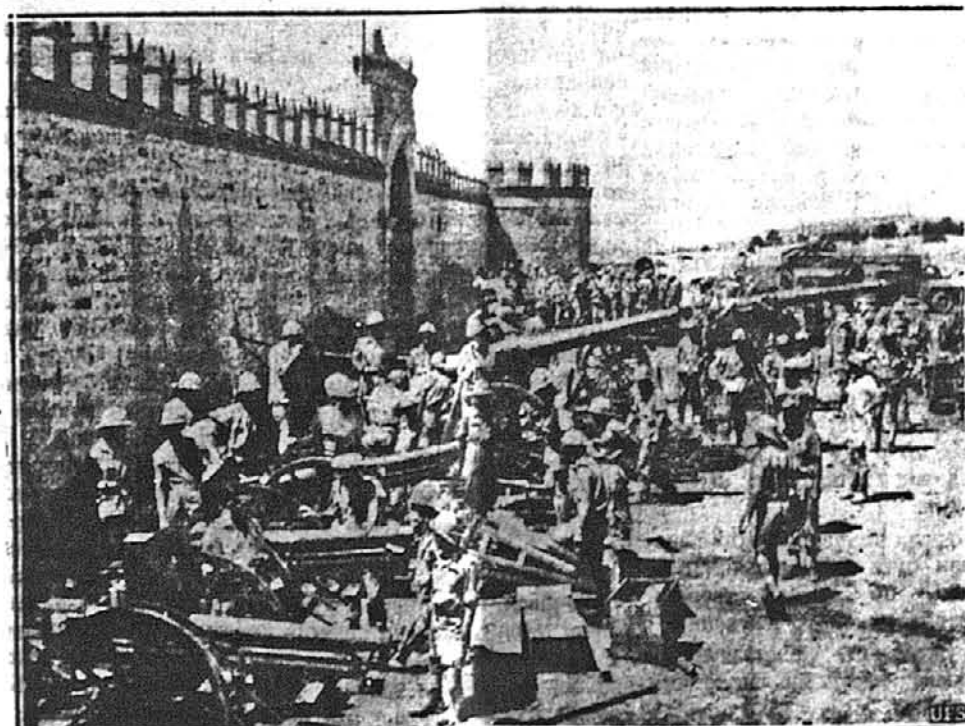
НІМЦІ КАЖУТЬ ЯПОНІ ТИСНУТИ НА АМЕРИКУ

ТОКІО. — З добре поінформованих кол доносять, що німецький амбасадор Євген Отт мав сказати Матсуоці на останній аудієнції, що Японія мусить взяти остру поставу супроти Америки, якщо американський Конгрес уповажнить Рузвельта конвоювати кораблі до Англії.

На останній конференції між японським заграничним міністром та американським амбасадором Дж. Грію, Матсуока мав заявити, що Японія буде уважати конвоювання кораблів до Англії за ворожий акт з боку Америки.

БОЛІВІЯ ПІД ВРАЖІННЯМ НІМЕЦЬКИХ ПОБІД

ЛЯ ПАЗ (Болівія). — Кореспондент „Нью-Йорк Таймсу” Гарольд Календер доносить, що Болівія є під сильним вражінням німецьких побід в Європі й тому хоче задержати повну нейтральність. Ген. Давид Торо, б. президент Болівії, висказав кореспондентові думку, що жадна поміч з Америки не заважить на висаді війни в Європі. Згаданий генерал висказався, що Злучені Держави повинні поборювати німецьку торговельну компетенцію в Полудневій Америці й цим зменшити німецький вплив в західній півкулі.

ІТАЛІЙСЬКІ ГАРМАТИ І АМУНІЦІЯ ЗАХОПЛЕНІ БРИТАНЦЬМИ КОЛО ФОРТУ МЕГА В ЕТІОПІ.

ФРАНЦІЯ БУДЕ БОРОТИСЯ ЗА ПРИВЕРНЕННЯ КОЛЬОНІЙ

ВІШІ (Франція). — Офіційна французька агенція випустила заяву, в якій сказано, що французький уряд є приготований до рішучої акції в справі привернення до імперії французьких африканських кольоній. Є це натяк на ці кольонії, що відмовилися прийняти умовини французько-німецького перемир'я з червня 1940 року й які прилучилися до ген. де Голя, що даліше воює з Німеччиною по стороні Англії.

Рівночасно з тою заявою, уряд у Віші повідомив, що на основі нового пакту з Німеччиною, німецький уряд звільнив 100,000 французьких військових полонених. В це число входять лише старші вояки, вся однак молодь остає надалі в Німеччині.

ВІШІ ПЕРЕСТЕРГАЄ АМЕРИКУ.

ВІШІ (Франція). — Офіційні французькі чинники заявили, що Франція буде боротися за найменшу пядь своєї імперії. Погроза ця була звернена в сторону Америки внаслідок тих поголосок, що Америка задумує окупувати французький острів Мартинік на західній півкулі та навіть французьку пристань Дакар в західній Африці.

ІТАЛІЙЦІ ПІДДАЮТЬСЯ В ЕТІОПІ.

КАІРО (Єгипет). — Віце-король Етіопії Аоста зложив зброю разом з 7,000 італійськими вояками. Згідно з умовинами здачі, Аоста та генерал Трезані останні зложили зброю. Англіїці здобули рівнож велику кількість зброї та амуніції.

МОСКВА УСТУПАЄ НІМЦЯМ НА ЧОРНОМУ МОРЮ ЗА ДОСТУП ДО ІНДІЙСЬКОГО ОКЕАНУ.

АНКАРА (Туреччина). — Тутешні урядові чинники догадуються, що між Німеччиною та Советським Союзом прийшло до нового порозуміння, на основі якого большевики дають німцям вільну руку на Чорному морі в заміну за доступ до Індійського океану. З Істамбулу доносять, що СССР мав зрестися всяких претенсій в устію Дунаю на користь Німеччини, а за те Гітлер обіцяв Сталінові якісь концесії в Персії. Німці одержали від Сталіна рівнож дозвіл на перевіз своїх військ та військового матеріалу через Чорне море та Кавказ до Іраку.

ГІТЛЕР КЕРМУЄ ЕСПАНІЮ НА ОСНОВІ ПАКТУ 3 1938 РОКУ.

ВАШИНГТОН. — Маркіз де Агвар, що зареєструвався в Департаменті Стейту як агент еспанських католицьких та монархістичних груп в Америці, заявив, що на основі пакту з 1938 року, між Німеччиною та Еспанією, Гітлер фактично кермує Еспанією. Він твердив, що Німеччина має 12 дивізій війська в Еспанії, частина яких бере тепер участь у війні проти англійців в Лібії. Чотири еспанські кораблі мали вивезти німецьку зброю до Полудневої Америки та що 8,000 фалангістів в Полудневій Америці ведуть роботу на користь Німеччини. В кожному еспанському консулаті є німецькі агенти, які поборюють пан-американський рух. Згаданий маркіз подав ці інформації для того, бо він не годиться з такою політикою ген. Франка, яка, на його думку, вийде на шкоду Еспанії.

ФАШИСТІВСЬКИЙ РЕЖІМ ДЛЯ ХОРВАТІЇ.

РИМ. — Вірджініо Гайда, що часто є речником Мусолінія в заграничній політиці, заявив, що нове королівство Хорватія буде мати таку саму політичну структуру та політичні цілі, що Італія. Буде однопартійна система, корпоративний устрій та відповідна расова політика.

Політичний статут Хорватії став більш ясним, коли Італія заявила, що італійські війська остануть на неограничений час в Хорватії. Таким робом Італія одержала на Адриатику куди більші концесії від Німеччини, як її обіцяли Англія та Франція в 1915 р.

ПАПА НЕ ВИЗНАВ РЕЖІМУ ПАВЕЛІЧА.

ВАТИКАН. — Офіційний орган Папської Столиці, „Осерваторе Романо” заявив, що Папа Пії не уділив дипломатичного визнання новому королівству Хорватії. Папський орган подає, що Папа приняв д-ра Анте Павеліча та його хорватську делегацію виключно на приватній аудієнції та як приватних осіб.

АНГЛІЙЦІ ПИЛЬНО СТЕРЕЖУТЬ ГЕСА.

ЛОНДОН. — Англійська преса повідомляє, що Рудольф Гес, найбільша політична сенсація останнього тижня, перебуває в одному шпиталі в Шотландії під тяжкою військовою сторожею. Він цілком чується добре, їсть нормально та багато читає й пише. Однак його писання та розмови з офіційними англійськими чинниками є окутані найбільшою таємною.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.
За оголошення редакція не відповідає.
3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ОСНОВИ МИРА

Секретар стейту Кордел Гол використав відкриття так званого тижня заграничної торгівлі, щоб заснувати становище американського уряду до питання основ майбутнього мира, що будуть колись буде мусіти наступити по закінченні теперішньої світової війни.

Що секретар стейту, як найвищий по президенті урядник краю, зробив добре, висказуючи погляди уряду про цю справу, нема найменшого сумніву. Від американського уряду ждуть такої заяви вже давно. Ждуть від нього не вороги, але найкращі його приятелі, бо ніби так не баламутить приятелів, як неясність становища уряду. Виявлення становища американського уряду супроти питань майбутнього мира є природним вислідом кампанії за так званий "новий лад" у світі, яку від довшого вже часу ведуть держави осі. Мовчанка британського уряду й американського в тій справі дозволяла державам осі захоплювати світову опінію на свій бік. Через те можна сказати, що заява Гола приходить у найвищий час.

Коли переглянути мирові цілі, проголошені Корделом Голом, то побачимо, що вони майже виключно відносяться до економічних справ. Збираються вони всі властиво до того, щоб одна держава, чи група держав, не могла захопити для себе доступ до всіх жерел сировини, захопити головні комунікаційні засоби й при допомозі високо розвиненої індустрії перемістити всі інші краї в своїх рабів, щоб заставити мільйони людей видавати дешево добути своєю працею за своєї землі сировини, а потім купувати високою ціною накинених собі промислових продуктів.

Виключна концентрація на господарські справи є немовби відчуженням ваги економічних справ для створення основ мира по цій війні. Що ці справи є першорядної ваги, про це нема найменшого сумніву. Свідчить про це верзайський мир, свідчить про це цілий період між першою й другою світовою війною та свідчить про те саме навіть друга світова війна. Однак це не повинно закрити правди, що господарські справи ще не вичерпують повноти спірних питань війни. Поза економічні стремління є ще переважні й незвичайно могутні стремління нееконімічної натури. Якби рішали самі тільки економічні справи, то дуже можливо, що Німеччині вдалося би опанувати великою частиною Європи. Коли однак взяти під увагу інші тенденції, з одного боку німецьку пропаганду, національної вишесті, а з другого боку зовсім природне стремління ріжних ненімецьких народів до національної рівності з німцями, то доперва тоді покажеться в повній наготі противенство між Німеччиною й іншими народами.

Заява Кордела Гола цю пекучу справу зачіпає лише одним боком, економічною стороною. Це певно не значить, що американський уряд цих інших боків не добає. Можливо бути певні, що він це розуміє й незадовго виступить з авторитативним виявом свого становища. Справа перемоги Америки вимагає, щоб це сталося як найкорше.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

БОГДАНКО

Історичне оповідання з другої половини XVI століття.

(16)

З такого сну Богданко будився ввесь у потах. Уже його сон не чіпався до ранку. Тоді він надягав жупан або кожух, виходив на січовий майдан і митнявся поміж куріями мов сніговою. Ставав до розмови з вартовими, а то викидав людей, ходив самотою і придумував, як би то знову який похід видумати...

Не минуло року від походу на Перекоп, як товариство січове вибрало його курієм отаманом. А це вже недалеко до найвищої влади на Січі, до кошового отамана.

В тому часі Запорозька Січ виявила так багато енергії й лицарського завзяття з татарами, що польські королі та гетьмани мусили звернути на неї свою увагу і вважали її за найнебезпечніше заборозло проти

ОЧЕВИДЕЦЬ ПРО ТЕ, ЩО ДІЄТЬСЯ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

ВІД РЕДАКЦІЇ:—На днях прибув до Закарпаття державний молодий американець українського роду, що перебував довгі роки на Західній Україні, покінчив там вищі школи і брав активну участь в культурно-національному українському житті. Приїждючи він добре ознайомлений з владою, як теж був свідком півторарічної московської господарки на західно-українських землях. Йому очевидця не подасмо зрозумітих причин. Спостереження цього американського громадянина подасмо в серії статтей, з яких на с. шеста.

VI. Компартія та її Роль в СССР

Дві руки Сталіна?
Комуністична Партія є однією з підвалин панування Сталіна й подібно як НКВД, є одним щаблем в більшовицькій тиранській системі. А ця гієрархічна драбина московського деспотизму складається з конфідента, комсомольця, партійця та НКВД-ста. Тому роль компартії в СССР, а зокрема на підбитих українських землях, отже й на Західній Україні, полягає на тісному співробітництві з НКВД. Це неначе друга рука Сталіна (перша це НКВД). Недаром українці вигадали пословицю, що „КП це кінь СССР, а НКВД це погонич“. Так воно в дійсності й є. Член компартії має доступ до всього: уряду, всяких авансів та, право на краще під матеріальним оглядом життя.

Де поділися комуністи Західної України?
Неодному цікаво знати: Що ж сталося з тими українськими комуністами, що були на Західній Україні? Чейже знаємо, що під польською окупацією там існувала нелегальна КПЗУ (Комуністична Партія Західної України), яка боролася за „советську владу“. Чияж дістала вона в заплату за одну роботу від більшовиків бодай сяке-такє винагородження — у формі посад по всяких камісаріятах, урядах, тощо?
Здається, що ніхто більше необдурений, ніж українські комуністи та всі інші, які сподівалися, що советська влада буде носити їх на руках за їх „пролетарсько-революційну роботу“ в користь Сталіна. Сталін махнув рукою, й по них слід пропав. Нема в теперішній Західній Україні ніодного видатного комуніста, який би походив з українського роду та був уроженцем Західної України. Цілий партійний апарат виключено в руках комуністів, що прибули зпоза Галичини, переважно з Москви. Ними обсаджено не тільки всі важніші пости по більших містах; їх повно по

малих містечках та навіть по селах, де вони займають пости всяких „директорів“ або прямо з ріжними іншими титулами працюють в НКВД. Більшовицькі агітатори часто розхвалюють КП(б)У, цебто Комуністичну Партію (більшовиків) України. Вони боготворять Микиту Хрущова, який є ніби то „українським Сталіном“, цебто секретарем української компартії. Він мав бути у Львові та Тернополі, так принаймні писала більшовицька преса, однак тяжко було знати, чи справді він був, головні в Тернополі, бо „про це мені не було відомо. А я певний, що про це напевно був би я знав, бо працював в досить важному більшовицькому уряді й така подія, як приїзд генерального секретаря компартії, була б напевно не пройшла без більшого відгуку в Тернополі.“

Так само нема тих українських лівих, комуністів чи радикалів, що колись працювали по ріжних „Сельробах“ або радикальній партії. Вони всі загальною зникли. Як вони чуються, найкраще свідчить заява одного комуніста-жиди, який за польської влади сидів 8 років за комуністичну діяльність. Сказав він у своїй присутності таке: „Дурні поляки держали мене аж 8 років, щоб я вилічився комунізмом... Треба було мене післяти на 8 днів до СССР, то я напевно був би побачив, що то таке комунізм...“

Таке саме сказав би певно не один український комуніст, але їх нема. Вони або пішли землю гризти, або в лахміттях та під рушницями ГПУ рубати сибірські ліси. Мало тепер чути про таких українців, як д-р М. Панчишин, музик Василь Барвіський, С. Людкевич, чи Петро Франко, яких більшовики на початку використовували для заграниці та самого українського народу, висуваючи їх на перші місця по окупованій Західній Україні. Що з ними сталося, не знаємо. Може вони

верталися обвантажена до біччю. Особливо важна була перемога під Прогноєм, над Дніпровим Лиманом, за Олешками. Через те, що татарам безвечно було вертатися втертими шляхами та відомими переправами через Дніпро, бо тут козаків на них чатували, вони вибирали собі іншу, як їм здавалося, безпечнішу дорогу на Очакові. З Очакова мали їх перевезти турецькі галери на Кімбурську косу, де вже була Татарщина, й вони були безпечні.

Довідався про це Богданко, зібрав козацьке січове товариство й перейшов непомітно татарський степ недалеко міста Прогної.

Татари перепелили швидко морем під Очаковом із усією добиччю та йшли далі безперечно.

Тут зустрілися з козаками. Розпочався бій. Місце було доволі вузьке, і татари не могли розвинути своїх великих сил. Билися мов на греблі. В козаків були гармати. Бій не тривав довго. Татари не мали куди вступатися. Скакали в море. Кого не досягла козаць-

ка куля, топився. Пощади не було для нікого. Пішла козацька слава не лише по всій Польщі та Литві, а й по цілому християнському світі. Король Степан Баторій після козакам клейноди: коругу, булаву, бунчуки й кітли. Богданко Ружинський був у Польщі в великих ласках. Та не тільки Польщі прислуговувався запорозький гетьман, а й іншим християнським народам. В 1576. р. татари, виняваючи запорозькі землі, куди їх не пускали, вибралися великою силою на Московщину іншим шляхом, Лівобережжям. Московський цар після до козаків на Січ подарував їм прохав, щоб його в бді порятувати. Богданко, не гаючись, зібрав велике військо, рушив на погайські татарські оселі палив їх улуи й вбивав татар. Татари мусили занехати московський похід, завернулися, щоб обороняти самих себе. А того тільки й треба було гетьманові: засів на них у пригідному місці, розгромив їх геть чисто, вбив пограбовану на Московщині добич,

ЧИ НІМЕЦЬКИЙ НАЦІЗМ ЦЕ СОЦІАЛІЗМ?

(За статтею Дж. Джексона з „Канадїєн Трибюн“).

Коли люди говорять про німцизм Німеччині, то завжди питають себе, чи німецький нацизм (національний соціалізм) це справжній соціалізм, чи це може капіталізм, чи може ні одно ні друге, але щось зовсім інше. Є такі люди, які говорять, що нацизм це нова форма соціалізму, своєрідний соціалізм, що є „посереднім шляхом“, якого не передбачили марксистки, який накинуто згори, а не поширився знизу від пролетаріату й введеться ним, як він прийде до влади.

Ліберали, коли говорять про нацизм, кажуть, що нацисти віддали цілу німецьку іншину, всі т. зв. „народні більшовицькі суди“ на Західній Україні. Там судять людей тумами та агітатори, які щойно тоді переглядають закон (кодекс) коли йдуть до суду „судити“. Тому не тяжко догадатися, чому то більшовицькі „присуди“ такі всі прості й однакові — смерть або заслання!

Люди не тільки, що відпекуються комунізму, але вважають цей рух „карою Богом“ та прокляттям для людства. Прим. в Західній Україні кружляє така новина, яка надзвичайно характеризує настання українців до комунізму: В Золочівщині, в одному селі заадали московські більшовики перемістити церкву на „театр“. Найшовся якийсь охочий „політрук“, який зараз справив спеціалістів, щоб заложити відповідні технічні урядження. Люди мовчки лиш дивилися. Та один з механіків не хотів братися за поручену йому роботу та відмовився ввійти в церкву, очевидно, боячись наразити собі розгніваніх людей. „Політрук“ тоді почав лаяти його та всіх тих, що в Бога вірують, й сам пішов перший в церкву, мовляв, він нікого не боїться, ані Бога ні людей... Яке було здивування людей, коли за кілька хвилин цей більшовик почав кричати за поміччю, бо він нагло осліп...

Ця поголовка видається якоюсь неймовірною фантазією, й хоч я не бачив на власні очі згаданого події, проте про неї говорять і вірять всюди, й то не тільки селяни, але також інтелігенція. Це тільки вказує, що український нарід вважає комунізм за щось дике й невідповідне для цивілізованого християнина.

Німецький нацизм не є отже ніяким „брунатним комунізмом“, але звичайним собі капіталізмом. Цілу німецьку економію провадять великі фінансисти. Великий бізнес робить більше зиски і виплачує дивіденди приватним і корпоративним власникам вложеного капіталу. Оподаткування цілком не знищує бізнесу. 90 відсотків директорів бізнесових підприємств у Німеччині це ті самі люди, що управляли ними перед приходом гітлерівського режиму.

У нацивській Німеччині є та сама складна, фінансова будова, що є в капіталістичній Америці. Промислові підприємства є власністю приватних осіб і вони ними управляють. У Німеччині існують далі спілки корпорацій, трости, монополії, картелі і синдикати. Є там бонди, уділи, векслі, ті-

гою виголодити й залогую придому. Так Богданкові поталанило на полі; тимто він загадав піти шляхом попередніх гетьманів і спробувати щастя на морі.

І тут кілька разів йому пощастило. Турки хотіли загоріти козакам прохід на море й задумали відновити свою фортецю Аслам-Кермень, котру зруйнував був Байда-Вишневецький.

Це було не на руку ні козакам, ні Польщі. Польський гетьман коронний написав до Ружинського, щоб не допустив до відновлення фортеці. Богданко зібрав військо, яке було в тім часі на Січі, й пішов у похід на Аслам-Кермень.

Але турки встигли за той час зміцнити фортечні мурі. Даремно козаки силкувалися узяти фортецю приступом. Раз-за-разом відбивали їх турки з великими втратами. Треба було розбити грубезні мурі. Козаки стріляли з польових гармат, та кулі відбивалися мов горох од стіни.

Треба було фортецю обло-

43) Отоманська Порто — почесна назва турецького уряду. Туреччина (власно, Порто) — брама палачу в Царгороді, де мав свій осідок турецький уряд до 1918 р.
44) Мусульми — магометани, мусульмани.
45) Галера — середньовічний весловий корабель із рядами лавок, за якими сиділи гребці й веслували; не була тяжка робота, й до неї викликали невольників.
46) Коса або пересип — вузький вал піщаний, що відділяє залуви від откритого моря; Кімбурська коса — напризво Очакова (днв. пом. 26).
47) Аслам-Кермень, тепер Кахкіа, місто-фортеця над Дніпром, вище Тягині.
Про устрій та значіння в Запорозькій Січі, прочитайте собі ще в історії Аркаса або в „Історії Козакини“ Крип'якевича.

НА РІЗНІ ТЕМИ

"ТИ"

На доказ, як близьким приятелем Гітлера був Гес, котрий поїхав до Англії, подають, що він один з цілого оточення Гітлера міг до нього говорити через "ти".

Пишучи про це, американські газети додають: через фаміліярне "ти". Себто, як добрий, близький знайомий, товариш.

Якби українській газеті пришлося про це писати, вона не потребувала би додавати, що говорити до когось через "ти" означає фаміліярність. Читачі знали би це самі, що хто в українській мові звертається до другого через "ти", той уважає другого за собі рівного або нижчого.

"ВИ"

Коли українець хоче зазначити вищій особі, до котрої він звертається, він говорить до нього "ви", гейби він говорив до кількох осіб.

Цей форми англієць (і американець) уживає правильно, коли звертається до іншої особи. Звертаючись через "ви" до кожної особи, без огляду на те, чи до старшої, чи молодшої, він немовби підкреслює рівність людей.

Такі мовні звичаї двох народів повинні бути остерогою для всякого, котрий привик уживати змалку однієї мови, а котрому потім приходить вживати іншої. Зогляду на те, що з такими словами зв'язані почування (тут з "ви" наприклад почування пошани), треба українцеві пам'ятати, що "ю" не має в собі цих принак пошани, що має в собі українське "ви".

"ТИ" НАШЕ І РОСІЙСЬКЕ

Хто мав нагоду розмовляти з росіянами з простодія, він певно мав нагоду почути "ти" навіть від людей, які з ним не були за паніблатею.

Чуючи таке, він міг почути обидженістю. Дуже правдоподібно, що це робило на нього враження дикарства.

На ділі в цьому нічого такого нема. Нема в тому зневаги, як росіянин уживає до старшої людини "ти", як нема в тому пошани, як старий американець звертається до дитини через "ви".

УСІМ ТИКАЮТЬ

Від загального правила англійської мови, що каже всім людям говорити "ви", — зрештою в англійській мові говориться й собаці, котіві й коневі "ви", — є деякі винятки. Через "дав" ("ти") звертається дивним дивом, — до Бога. Крім цього є групи, які правильно, вживають це старинного "дав". Такою групою людей в Америці є відома секта квейкрів. У них "ю" вживається, коли промовляється до більше осіб.

І це власне показує нам добрі й злі сторони англійської мовної звички. Вживати "ю" до кожної особи, чи шанованої чи нешанованої, без сумніву багато простіше, ніж мати одну форму промови до шанованої особи, а іншу до нешанованої. Та через те, коли хочеться зазначити пошанування, треба це зробити іншими мовними засобами.

НЕВДАЧА ЛІГИ НАЦІЙ І ЗРІСТ НІМЕЧЧИНИ

Англійський дипломат сер Роберт Клайв, що обіздає тепер з відвідами Канаду, виголосив у Вінніпегу цікавий відчит про міжнародне положення в Європі, в котрім він кинув багато світла на те, як з першої світової війни дійшло до другої.

Сказав він на самому вступі, що вже в 1936. році можна було бути певним, що прийде до нової світової війни хоча бritisська публічна опінія не могла, а британський уряд не хотів вірити в її можливість. При подаванні огляду міжнародних взаємин від кінця світової війни сер Клайв зазначував, що між французьким і британським урядами були все ріжніці, щодо трактування розгромленої Німеччини. Французи домагались безпощадного здавлення Німеччини, щоб вона не піднеслася вже ніколи до давньої могутності. Бритійці, ідучи за ідеалістичним поглядом американців, бажали собі примирення з Німеччиною, надіючись, що вона прийме демократичні засади.

Одначе внаслідок того, що ні одної з накреслених вище ліній не прийнято в цілості, прийшло до замішання. Британія, хоч була за розброєнням, не розбрівалась цілковито і Німеччині не вдалось припинити, щоб не збрівалась. Перші десять літ по світовій вій-

ні всі поклали надію на Лігу Націй, що вона потрапить удержати світовий мир. Ті надії розприслись, коли Ліга Націй почала сама розлітатись.

На гадку сера Клайва було чотири головні причини упадку Ліги Націй. Першою причиною була світова криза, що розпочалась 1929. р. і тривала до 1932. року. Другою причиною був факт, що політика Німеччини й Італії кермувалась завистю. Третьою причиною було захоплення Манджурії Японією в 1931. р. і неопрадієність Ліги зробити з тою справою щось більше рішуче, як висказання протесту. Четвертою і остаточною причиною завалення Ліги було захоплення Італією Етіопії і невдача санкцій проти Італії, що мали служити як кара. Сталося це в 1936. р. Цей останній рік був критичним роком, бо крім захоплення Етіопії, в тім році наступило теж змілітаризовання Німеччини Надренції і засновання німецько-італійської осі. В цій дній з огляданих справ ані Франція ані Британія не зайняли рішучого становища, щоб примирити дальші розмахи Гітлера. Щодо Франції, то вона, під впливом свого прихильного комуністам уряду, передала значну кількість зброї і муніції еспанським червоним.

ГОВОРЯТЬ ЗНОВА ПРО КАНАДІЙСКУ КОНСКРИПЦІЮ

У Канаді почалась знова кампанія за введення примусової військової служби за морем. Ті, що розпочали цю кампанію покидаються на те, що Велика Британія потребує негайно тисячів нових вояків і тому Канада, що має понад 11 мільйонів населення повинна дати Британії потрібних вояків.

За примусовою військовою службою побивається найбільший отавський шоденік "Отава Ситизен" та В. Д. Геридж, осіловник нового політичного руху, званого "Новою Демократією" і швагер бувшого канадського консервативного прем'єра Р. Б. Бенета, котрого з тої причини відіркнула навіть його власна партія.

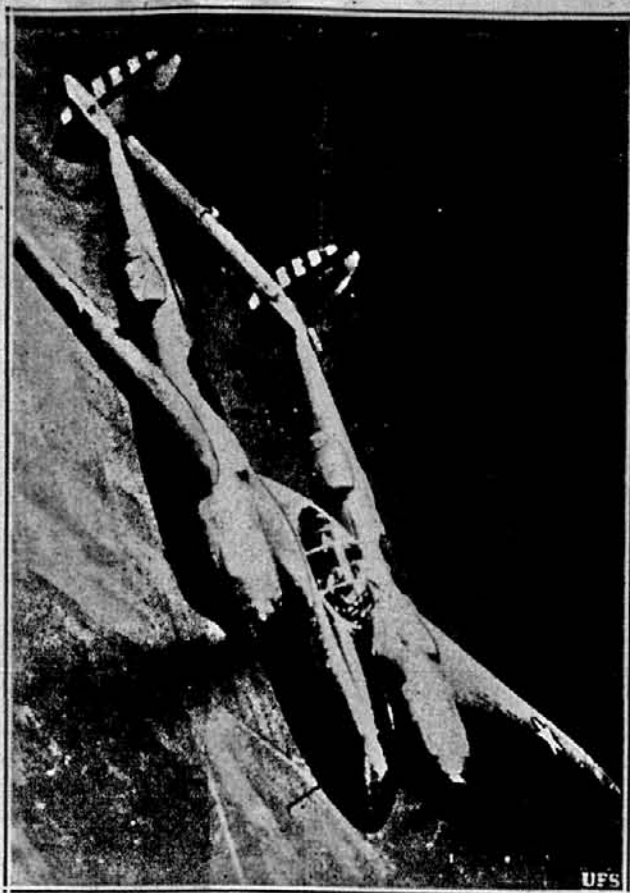
Геридж видав публичну заяву в Отаві, в котрій каже, що ліберальний уряд прем'єра Макензі Кінга повинен відректись своєї передвиборчої обіцянки, що не буде заводити примусової військової служби за морем або повинен зрегиструвати. Геридж навіть заявив, що примусову військову службу треба завести, хочби це

мало розбити канадійську єдність, себто відлучення від Канади французької провінції Квебеку, що цілком чином не хоче згодитись на примусову військову службу канадців за морем.

Є ще й інші люди, що роблять зусилля для заведення конскрипції в Канаді для військової служби за морем. Тому нехай суміш, що якщо населення Канади не поставить рішучого спротиву, конскрипція буде заведена в Канаді скорше чи пізніше, як це сталося в Злучених Державах.

ЧИСЛО СТРАЙКІВ У КАНАДІ ЗБІЛЬШАЄТЬСЯ

Канадійський департамент праці в Отаві оголосив 22. квітня річний звіт, з якого показується, що страйкова боротьба канадських робітників в 1940. році в порівнянні з 1939. р. значно збільшилась. Звіт подає, що в 1940. р. в Канаді було 168 страйків, які охопили 60,619 робітників з витратою 266,218 днів праці. У 1939. р. було в Канаді 122 страйки і локавти, які були охопили 41,808 робітників з витратою 224,588 робітничих днів.

НУРКА СИЛОМ. — Драматична світлина великого повітряного корабля "Локвід Лайтнінг", що всею силою своїх машин дає нурка, підчас проб літаків у Бербенку, Каліфорнія. Англія замовила більше число таких літаків.

(Докінчення зі сторони, 2-гої)

Чи Німецький Націзм це Комунізм?

Можна позичати гроші від приватних осіб, корпорацій, банків і уряду а за виписки платити проценти. Німецькі трости і картелі є тісно зв'язані з закордонними монополіями. Німецькі автофабрики Опел А. Г. є власністю американської компанії Дженерал Моторс. У Німеччині робиться зиски і воєни є в такому самому рівні як зиски в Америці. Тому, як в Німеччині робиться зиски і існує визиск, то вона є капіталістичною державою. Щодо дивідендів у Німеччині, то вони не зникли, але їх далі виплачується. Їх навіть тепер більше виплачується, ніж перед приходом Гітлера до влади. У 1925. р. коли Гітлер ще не був при владі, 4 на 25 найбільших німецьких компаній не платили своїм уділовцям дивідендів; у 1938. р. кожна з тих компаній виплатила дивіденди, хоч вже нібито був комунізм в Німеччині заведений Гітером. І хоч по вибусі війни уряд Гітлера обмежив виплату дивідендів до 6 відсотків, то компанії, як повідомляють часописи, не вводять у життя обмежень дивідендів. Цей розпорядок, відносно обмеження дивідендів скінчився з кінцем 1940. р. і уряд його не відновив. Говорення, що під нацистським режимом податки подають всі зиски, також не-

правдиве. Зо звітів німецьких компаній і корпорацій показується, що по відтягненню всіх податків, державних і добродійних, та всіх інших видатків, залишаються їм зиски, подібно, як це маєється справа і в інших капіталістичних державах. Вправді податки в Німеччині є тепер вищі, ніж у Злучених Державах, однак завдяки програмі зброєнь німецькі промисловці мають величезні зиски так, що належні податки не дуже обмежують їхні зиски і по оплаті тих податків німецьким капіталістам залишається ще досить грошей на вигідне і безжурне життя. Також треба додати, що податки, які платили німецькі корпорації, були вищі в Німеччині ніж в Америці, ще перед приходом Гітлера до влади і він не дуже їх підніс. Німецький економіст Гунтер Раймен пише в своїй книжці п. н. "Вампирська економія", виданої в 1939. р., що від гітлерівського режиму потерпіли лиш дрібні торгівці і власники підприємств, а не люди в рядах великого бізнесу". У Німеччині великі підприємства пишуть малі підприємства. У 1936. р. збанкрутували в Німеччині 136,000 дрібних торгівців і власників, підчас коли число корпорацій, що виносилося в 1928. році 11,690, зменшилося на протязі 10 літ (себто в 1938. р.) на 5,518. Як бачимо з наведеного, то капітал в Німеччині за панування "брудного комунізму" концентрується в руках щораз меншої горстки великих фінансистів і фабрикантів. Майже всі великі промисловці і фінансисти, що були в Німеччині перед Гітлером, полишилися там і користають великими маєтками. З 604 директорів і урядовців 25 найбільших компаній у 1936. р., 573 або 94.9 відсотків були ті самі, що в 1932. р., або ще давніше. Також з 103 голов і заступників голов 43 великих корпорацій в 1936. р. 101 були визначними індустріалістами — ще перед приходом Гітлера до влади. За Гітлера всі ті головні корпорації одержали майже абсолютні права. Лиш один Фріц Тиссен, котрий належав до великих промисловців у Німеччині й котрий фінансував гітлерівську партію та поміг прийти Гітлеру до влади, виїхав з Німеччини, загнівавшись на Гітлера. Причиною його зривання з Гітлером мало бути підписання Німеччиною договору з Советським Союзом.

З наведеного показується, що нацизм цілком не є ворогом капіталізму; він скорше є ворогом робітничого руху, правдиве. Зо звітів німецьких компаній і корпорацій показується, що по відтягненню всіх податків, державних і добродійних, та всіх інших видатків, залишаються їм зиски, подібно, як це маєється справа і в інших капіталістичних державах. Вправді податки в Німеччині є тепер вищі, ніж у Злучених Державах, однак завдяки програмі зброєнь німецькі промисловці мають величезні зиски так, що належні податки не дуже обмежують їхні зиски і по оплаті тих податків німецьким капіталістам залишається ще досить грошей на вигідне і безжурне життя. Також треба додати, що податки, які платили німецькі корпорації, були вищі в Німеччині ніж в Америці, ще перед приходом Гітлера до влади і він не дуже їх підніс. Німецький економіст Гунтер Раймен пише в своїй книжці п. н. "Вампирська економія", виданої в 1939. р., що від гітлерівського режиму потерпіли лиш дрібні торгівці і власники підприємств, а не люди в рядах великого бізнесу". У Німеччині великі підприємства пишуть малі підприємства. У 1936. р. збанкрутували в Німеччині 136,000 дрібних торгівців і власників, підчас коли число корпорацій, що виносилося в 1928. році 11,690, зменшилося на протязі 10 літ (себто в 1938. р.) на 5,518. Як бачимо з наведеного, то капітал в Німеччині за панування "брудного комунізму" концентрується в руках щораз меншої горстки великих фінансистів і фабрикантів. Майже всі великі промисловці і фінансисти, що були в Німеччині перед Гітлером, полишилися там і користають великими маєтками. З 604 директорів і урядовців 25 найбільших компаній у 1936. р., 573 або 94.9 відсотків були ті самі, що в 1932. р., або ще давніше. Також з 103 голов і заступників голов 43 великих корпорацій в 1936. р. 101 були визначними індустріалістами — ще перед приходом Гітлера до влади. За Гітлера всі ті головні корпорації одержали майже абсолютні права. Лиш один Фріц Тиссен, котрий належав до великих промисловців у Німеччині й котрий фінансував гітлерівську партію та поміг прийти Гітлеру до влади, виїхав з Німеччини, загнівавшись на Гітлера. Причиною його зривання з Гітлером мало бути підписання Німеччиною договору з Советським Союзом.

З наведеного показується, що нацизм цілком не є ворогом капіталізму; він скорше є ворогом робітничого руху,

(Докінчення з 2-гої сторони)

БОГДАНКО

Але таких мурів без великих гармат не розібеш, а їх козаки не мали.

Шож? Відступити, не вдіючи нічого?

Ружницький і думати про те не хотів. Він усе перемігав, до чого було лише взятися. І тепер поклав собі це гніздо здобути!

Петро порадив йому, що треба до цього вжити турецької штуки: підкопати під мур і закласти там міну з пороху: вона певно мур розірве, а тоді не важко буде дірою добратися всередину.

— Берімося до роботи, Богданку, так, щоб ніхто про це не знав.

І взялися. Копали обидва вночі, коли і в городі і в козацькому таборі все спочивало.

Копали й землю виносили кошами.

По півночі зміркували, що вже під самим муром.

— Давай, Петре, порох підкладемо тут і підпалимо. Нагадаємо туркові, що ми не покинули думки здобути фортецю.

Богдан від утоми важко дихав.

Петро приніс скриньку з порохом, в ній стримів шнурок напоений порохом. Тепер тільки підпалити...

Але сталося щось несподіване.

Відходячи звідсіль, Петро нехотичи зачепив ногою за льонт тай вирвав його напрасно зі скриньки. Через напрасне тертя сухий порох запалився.

У цілому підземеллі наче грим ударив. Задріжали грубні мурі, й повстала велика розколина.

Але міна не лише мур рушила, а й розірвала на шматки обидвох козаків...

Побратими агнували в один мент. Навіть не мали часу скизати один одному: "Прощай, побратиме, незабаром побачимось у кращому світі... Там дожидають нас наші дорогі..."

Від великого ізгукі прокинулись обидві воїні сторони. Козаки шукали свого гетьмана, турки латали чимдуж прірву в мурі.

Не було кому далі розпоряджати.

Козаки відступили. Навіть не могли забрати на Запорожжя тіла дорогого гетьмана. Воно було пошматоване, помішане з землею й румовищем.

Аж тепер заспокоїлася Богданова душа. Присягу він виконав як не можна було краще...

(Кінець).

Озеро Байкал у південній Сибірі є найбільшим озером з солодкою водою в Азії і найглибшим озером з солодкою водою на світі.

бо ніхто інший, а власне нацистський режим, знищив знаменито організований і добре розвинутий юнійний рух у Німеччині, з якого тепер не лишилося й сліду. Якщо кому тепер гірко жити в Німеччині, то не промисловцям, капіталістам і фінансистам, а організований робітникам, що втратили всі права, здобути їх за кайзерівських часів. Знова загранична нацистська політика, це політика агресії і війни, щоб здобути нові ринки, і нові джерела сировини, щоб збільшити могутність німецької імперії та заповнити ще більші зиски німецьким капіталістам. Це все доказує, що нацизм з дійсним соціалізмом нічого спільного не має. З московським комунізмом має він бодай спільний диктаторський режим, ненависть до демократії і безгладне й жорстоке винищування своїх противників.

КОНГРЕСМЕН АЛБЕРТ ДЖ. ЕНГЕЛ, републиканець з Мішігену, котрий каже, що при будові табору Мід у Мішігені переплачено робітникам близько два мільйони доларів.

ГРИМ ВБИВ УКРАЇНЦЯ ПРИ ОРАННІ ЗЕМЛІ

Дня 2. травня пополудні в дистрикті Восток, що лежить 60 миль на північний схід від Едмонтона, 35-літній фермер Василь Шур, якого фарма лежить 8 миль на північ від Ст. Майкл, орав свою ріллю мотдерним сталевим плугом, запряженим у два коні. Несподівано піднялася буря з громиами. Грім ударив у плуг і відірвав колесо та пригломшив коней. Коли надбігли люди на місце трагедії, В. Шур лежав мертвий на землі.

Покійник фермерував кілька літ у згаданім дистрикті. Осиротів жінку і троє дітей в віці від 10 до 14 літ, та сестру, замужню пані Василішину. Похорони покійного відбулися на гр.-кат. кладовищі в Лемонт.

ІРАКСЬКІ ВІЙСЬКА НАПАЛИ НА ТРАНС-ІОРДАНІЮ.

БУДАПЕШТ (Мадярічина). — Тут донесли з Бейруту, Сирія, що іракські війська під проводом арабського генерала напали на територію Транс-Іорданії та увійшли 170 миль в глиб краю.

ПОВІСТЬ ПРО СЛАВНОГО ОПРИШКА ОЛЕКСУ ДОВБУША

ЩЕ ЛИШЕ КІЛЬКАНАШТІ ПРИМІРНИКІВ, ОСТАЛОСЯ ВІДОМОЇ ПОСТІСІ

МИКОЛИ УСТИЯНОВИЧА

СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР

Повість замінна в історії української літератури тим, що вона є одною з перших повістей української літератури в Галичині.

Для читача ця повість цікава передовсім тим, що головною особою в ній є Олександр Довбуш, славний вождь гучинського розбійницького руху.

ЦІНА 40 ЦЕНТИВ.

Замовляйте:

"СВОБОДА"
81-83 GRAND STREET,
P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

КАЗКИ ВІЛЬГЕЛЬМА ГАУФФА

На цих казках виховувалися від віку цілі німецькі покоління. Їх перекладали з німецької мови відомі українські перекладачі: М. Харченко, Ф. Супрун, Д. Корзун і інші.

ЗБІРКА ПЕРША

містить:
1) Каліф-чорногуз
2) Як виритувано Фатиму
3) Карли-Ніс
4) Корабель-принц
5) Фальшивий принц
6) Оповідання про обрубану руку

128 сторін, 86 рисунків.
Ціна 50 центів.

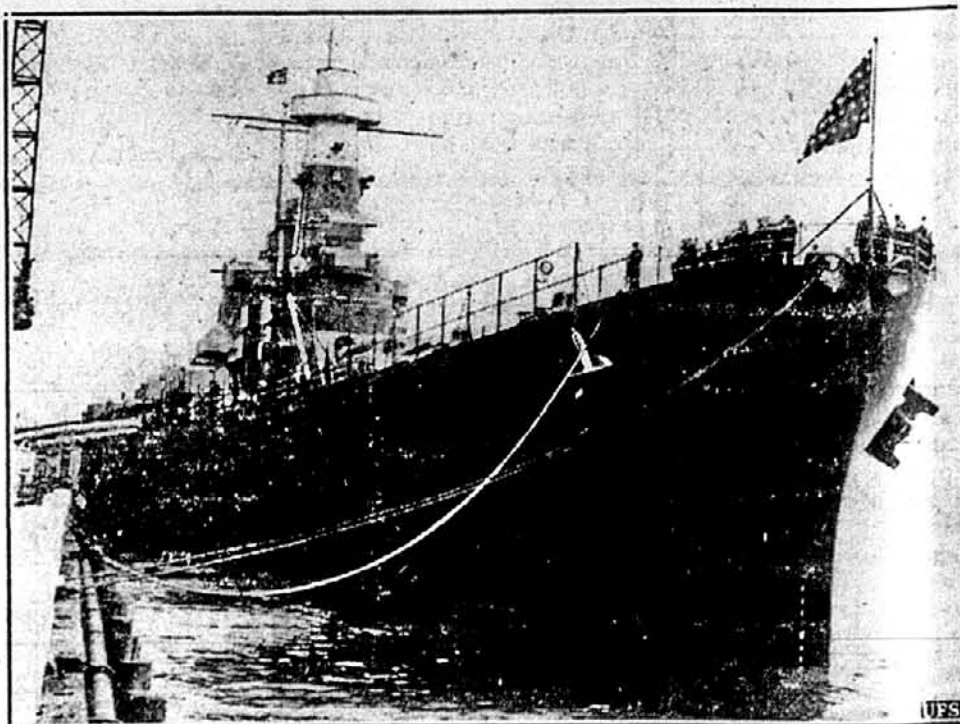
ЗБІРКА ДРУГА

містить:
1) Пригоди Сайда
2) Малий Мух
3) Альманзор
4) Злот
5) Червоне серце

128 сторін, 82 малюнки.
Ціна 50 центів.

Замовляйте:

"СВОБОДА"
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

ЩЕ ОДИН КОРАБЕЛЬ ДЛЯ ВУЙКА СЕМА. — Найновіший додаток до воєної флотії Злучених Держав це 35,000-тонозний корабель "Вашингтон", котрою спущено на воду з корабельних доків у Філадельфії. Його викінчено 17 місяців скорше, ніж пляновано. Він буде мати на собі дев'ять 16-цалевих гармат, з яких кожна може вистрілити кулю ваги 2,400 фунтів.

СИЛА ТА МАТЕРІЯ

Сила й річовина (матерія) — це головні складові частини нашого життя й всякої чинності в безконечнім світі. Але ж вони є слугами культурної людини, на користь якої виконують з поміччю всіляких машин та хитрих приладів багато позитивної й для людського життя кінцевої праці. Вони заступають працю фізичну — чи то людську, чи господарських тварин — і упрямлюють наше життя. Тому обов'язком кожної культурної людини уважніше приглянутися цим своїм слугам та глибше помислити про їхнє ество та взаємовідносини.

Існування матерії неможливе без сили, так само, як неможливе й існування сили без матерії, бо матерія й енергія (сила) споєні нерозлучно й одна від одної залежить. Сила чи енергія виявляється там у різних виглядах, як теплота, як сила хемічна, електродинамічна і т. п. й буває або вільна, або зв'язана.

При певних умовах енергія переходить з одного вигляду в інший. Наприклад, енергія теплової й світлової, що їх посилає сонце, вяжеться хемічно з річовинами, що повстають від життєвої чинності рослин (чи дерева). Але енергія, прихована в ростинних тканинах, при розкладі тих тканин у вигляді, особливо швидко при спалюванні їх, й знову виявляється, як теплота та світло у вигляді звичайного вогню.

до перемінюється на пару, матерія є й машина, що вправляється в рух; так само матерія є й піднесена машиною пиймою вага (тягар). Тобто в матерії аккумулявано енергію. Щоб перетворити її на електричну, потрібно динамо, тобто знову матерія, а коли хочемо електричну силу змінити (перетворити) на світло, теплоту чи рух, — мусимо мати жарівку, дріт, мотори тобто знову й завжди — матерія.

Погляньмо тепер на вияви енергії в природі без штучної участі людини. Блискавка, що викликає звук грому (тобто рух матерії) та інші механічні вияви, наприклад, розривання дерева — ця блискавка повстала внаслідок нагромадження електричної енергії в хмарах. Без тієї матерії не може блискавка повстати й не може проявитися.

Механічна сила води у водоспаді є ніщо інше, як перетворення енергії тепла, що змінила воду на пару, котрою піднеслася над поверхню землі, потім упала, як дощ, на вищих теренах і, як річка вода, перетворюється вільним паданням (у водоспаді) з енергії положення, тобто потенціальної в енергію руху. Тобто маємо тут матерію — воду, в котрій відбуваються всі різні зміни енергії.

З цього видно, що сила не може тривати чи виявлятися без матерії, й її існування й ділення є зв'язане з матерією. Енергію, що наповнює цілий світ, не можна уявити без матерії. Бо ж сама по собі енергія є ніщо й лише в споєнні з матерією може існувати й з поміччю матерії різними явищами проявляється.

Зі сказаного попереді про силу ми бачили, що матерія є носієм енергії. Отож, кожна матерія є й мусить бути завжди носителькою енергії, причому кількість енергії надає матерії різні властивості й стан.

Відповідно до кількості енергії, нагромадженої в матерії, стає та матерія твердою, текучою чи газоподібною. Наприклад, вода при повному тиску й теплоті стає газоподібною парю. Коли ми пару охолодимо, тобто зменшимо теплоту (або теплової енергії), пара перетвориться на рідину — воду. При дальшому зменшенню тепла — вода стане твердою, тобто перетвориться на кригу. Але й в тім твердому стані вода має ще в собі енергію, дальше зменшення якої виявляється послідовним зменшенням теплоту під точку замерзання до межі, нам ще досі невідомої.

Теж саме можна простежити й в кожній іншій матерії. Тільки обставина, що матерія має в собі тепло, є доказом, що вона є й носителькою енергії, тобто носителькою тепла, якого зріст або зменшення можна точно установити, як що знаємо властивості тієї матерії та зміряємо її теплоту. Взагалі, що дужче матерія охолоджується або — інакше кажучи, — що більше матерія

ЖЕРТВИ ВІПАДКУ. — Капітан болівійської повітряної флотії Рінас і капітан Таборга, що недавно тому розбилися коло Вашингтону й загинули. Світлина показує їх перед вилетом з летнища Бенета в Брукліні.

позбудеться енергії, тим вона стає твердішою й крихкішою. Отож коли ми мали змогу обняти теплоту матерії аж до так званого абсолютного нуля, тобто до —237° Цельсія, тобто, коли ми змогли позбавити матерію всієї уміщеної в ній енергії, вона перестала бути матерією, а перетворилася у щось, поки що нам цілком невідоме, в щось таке, що лежить поза межами людського дослідження... тимчасом, звичайно.

ЖАРТИ.

Яка має бути жінка?

Жінка повинна бути, як зізда — ясна і чиста. Жінка не повинна бути, як зізда, відірвана від землі.

Жінка має бути як бальон, що підноситься в гору, так і вона має підносити чоловіка на дусі. Жінка не повинна бути, як бальон — в середині порожня.

Жінка повинна бути, як газова ліхтарня, що освічує темряву. Жінка не повинна бути, як газова ліхтарня, що легка запалюється.

Жінка повинна бути, мов хоругівка, щоб знати, відкля і диним вітром віє. Жінка не повинна бути, мов хоругівка, щоб змінити поставу, куди вітер віє.

Жінка повинна бути, як шітка, що є символом порядку. Жінка не повинна бути, як шітка, що драпає все, до чого доторкнеться.

Жінка повинна бути, як пчїлка, що з кожної квітки збирає мед. Жінка не повинна бути, як пчїлка, що має жало трійливе.

А врешті:

Жінка має бути, як автор сьогоднішніх жартів, щоб в кожнім параграфі знайти — два кінці. Але жінка не має бути як автор сьогоднішніх жартів, щоб говорити, що їй слина на язык принесе.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС "СВОБОДА".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СТ. ЛУІС, МО. — Тов. Володимира Безіконо, від. 179, відбуде місячний мітинг в неділю, 25. мая, в годині 1. позадні, в галі під ч. 1723 — 8 ул. Запрошуємо всіх членів на цей мітинг, бо буде справоздання делегатів із 20. конвенції У. Н. С. Отримайте теж дивіденду з У. Н. С. Присміютеся прибутти на час. — Н. Тильович, пр.; М. Кузьмичий, кас.; М. Парашак, секр.

ШКАГО, ІЛЛ. — Звичайні місячні збори Бр. св. О. Ніколая, від. 106, відбудуться в неділю, 25. травня, зарпоз Са. Божий, в годині 12. в позадні. Присміютеся всіх членів і членів явитися на ті збори. Отримайте свої чеки від У. Н. С. (дипломат), що я отримав для 112 членів. Рішюж делегати з конвенції здають свої справоздання з гої конвенції, що зроблено для добра старших членів і загалом для добра і користі усїєї організації У. Н. С. Довгуючі членів най явитися на ті збори та й вирішюж свій довг. Інакше будуть суспендовані. А ви родичі старайтеся виплатити свої діти в членів У. Н. С. бо вже багато людей є переконані, що У. Н. С. не найтійший іншуренс. — В. Любєс, пр.; В. Едінгас, кас.; Г. Дашків, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. — Місячні збори відділу 73. відбудуться в суботу, 24. травня, в годині 7:30. Присміютеся всіх членів прибутти, бо між іншими справами буде справоздання делегата на 20. конвенцію Союзу. — Відділовий уряд.

АСТОРІ, Л. АЙ. — Чергові місячні збори Бр. св. О. Ніколая, від. 5, відбудуться в суботу, 24. травня, в доміні У. Н. С. Дому, 31-14 Грейнд Еле. в Асторі, Л. АЙ. Початок зборів у годині 7:30 ввечерю. Хто з наших членів чи членів не отримав чеки від місцевого секретаря своєї дивізі, отриманої з гол. каси У. Н. С. Союзу, най підчас зборів зголосяться при плаченню вкладок до скарбниці відділу, а отримає чек на свої належність. Ті збори будуть важливими не й тому, що підчас цих зборів наступлять звіти наших делегатів з усіх ухвал та постанов XX конвенції У. Н. С. Союзу. — За уряд: В. Врублевський, пр.; А. Канішин, секр.; Михайло Бєлз, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Місячний мітинг Бр. св. О. Ніколая, від. 104, відбудеться 25. мая, в год. 3:30 понод. Присміютеся всіх членів явитися на мітинг, бо на нїм будуть роздані чеки-дивіденду. Також буде справоздання делегатів. Присміютеся всіх членів, котрі довгують до каси, вирішюж свої довги, інакше будуть суспендовані. За уряд: Т. Юнзак, М. Вітві, Г. Мисак, Адреси секр.: Н. Мусак, 331 Alpine St., Perth Amboy, N. J.

Захуди люди, що хочуть набрати трохи тіла, повинні мати принайменше 10-хвилинний відпочинок у лежачій позиції перед і по їді. Приготовлює це шлунок до ліпшого травлення корму, що принесе більше користі для здоров'я і набрання тіла.

ВІШІ ПРОГОЛОСИТЬ СКОРО ПАКТ З НІМЦЯМИ

ВІШІ. — Урядові французькі кола подають, що перед кінцем бїжучого тижня буде вже поданий до публічного відомого текст нового німецько-французького пакту. Згадані чинники підчеркують спеціально моральну та економічну сторону пакту. В загальному, французький уряд прийняв німецькі тези щодо нової «співпраці».

ПІДПІРАЙТЕ СВОІХ БІЗНЕСМЕНІВ.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ

ВІДОВА мусить продати ФАРМУ дуже дешево. 183 акрів на Гайвєй, 20 акрів грубого кедрового лісу. 95 акрів до орания, решта пасовище. 32 корови, 6 тїляч, 4 коні, курі, свині, вся машинерія, 8-кімнатна хата з ванною, барна і інші будинки, електрика по всіх будинках. Ціна дуже приступна. Готівкою \$4,000. Голоситися до: J. TANSKI, 17 ST. MARK'S PLACE, N. Y. CITY.

ПОШУКУЄ ПОСАДИ

ДОВІДОМЛЯЮ ЛЕКО-УЧИТЕЛЯ, котрий апаром провадїть школу, хор церковний і співський, дає представлення, концерти, відітні лекції на поучальні теми. Освідомляє ввесь співський гурток з теорією музики, на що має укінчений курс консерваторський. — Роботу може обняти від 15. червня 1941. р. Платня після угоди. Зголошення просимо слати на адресу: Mr. L. NACHWOSTACH, 2298 Grayling Ave., Detroit, Mich.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров. Аналіз крові для подружого свідчення. Геморойд і желані лікується без операції. 223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14. Gramercy 7-7697. Офісові години 10—8; неділя 11—2. Жінка-доктор до обслуговування X & флюорескоп. — Екзамінація \$2.00.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛЬФІО І ОКОЛИЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA. Tel. Market 1320 ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛІЙ ПОХОРОН з цією прегарною, двома автом., керованою, балсамуванням, вмиванням Похоронного Дому і т. а. \$295.00

Всє, чого треба, з виїзком одїна й належностей за церковну відправу й мїнїтар. S. KANAI KAIN 433 State St., Perth Amboy, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4646

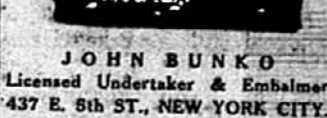

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ Обслуговування і чесна Main Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347 Branch office (Filaia): 969 SOUTH BROAD STREET, TRENTON, N. J. Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК зарпядку погребам по ціні так низькій як \$150 Обслуговування найкраще.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 8th ST., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОНКС, БРООКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568 BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel.: Melrose 5-6577

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС "СВОБОДА"

ЩЕ МАЄ РОСТИ 400 ФУНТІВ. — Сайлас Е. Джонсон, що приїхав до Нью Йорку з виправи до Ліберії, в Африці, купує дво-місячного гіпопотама, що народився по дорозі. Як він доросте, буде важити 400 фунтів. Нині, в два місяці по народженні, він має 7 фунтів ваги.

ТАРЗАН, ч. 308. Нема щастя.

WHILE THE SHE-APR WAS RACING FORWARD IN A VAIN ATTEMPT TO SAVE HER SON, TOMMY WAS TUMBLING FROM HIS PERCH.

BY HAPPY ACCIDENT THE SPEAR HE CLUTCHED PLUNGED THROUGH THE PANTHER. THE BEAST REARED AND FELL DEAD.

TOMMY ROSE... BLINKING DIZZILY, REJOICING IN HIS GOOD FORTUNE. THEN LUCK SEEMED TO DESERT HIM.

THE HUGE APE WAS LUMBERING FORWARD, HER BLOODSHOT EYES FIXED STEADILY ON THE SMALL MAN-THING.

Та в тїй хвилині, в якій пантера розривала малу малпу, а стара малпа поспїшала молодїй на підмогу, Том злетїв з дерева.

Внаслідок шасливого припаду Том своєю списою, яку він цілий час сильно держав в руці, пробив пантеру і вона сконалася на місці.

Том піднявся з землі, троха ошоломлений, але шасливий, що ось слїпий припадок допоміг йому. Здавалось щастя що його боці.

Та в тїй же хвилині щастя почало від нього втікати. Стара малпа, не розуміючи добре, що сталося, втупила свої жорстокі очі в Тома.